

## מראי מקומות - יומא

### כ.ט.

#### א. הרהורי עברה קשו מעבירה

פירש רש"י, שתאות נשים קשים להכחיש בשרו יותר מגופו של מעשה. ובמורה נבוכים (ח"ג, פ"ח) ביאר, שכשהאדם עובר עבירה בגופו, הרי הוא עבר בבהמיותו, אבל המחשבה היא מסגולות האדם הנספחת לצורתו, וכשהוא משוטט במחשבתו בעבירה הרי עבר בנכבד ביותר שבחלקיו. והמהרש"א ביאר, שיש אפשרות לעשות עבירה כשהכוונה לטובה ואינה חשובה עבירה, וכמו שמצינו בבנות לוט, שכיון שכיוונו לטובה לא היה חשוב כעבירה, אבל לוט שלא היתה כוונתו לטובה נחשב לו כעבירה. ואפילו הרהור בלא עבירה צריך כפרה, כמו החושב לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה, הרי שהרהור עבירה קשה מעבירה עצמה.

#### ב. מיגמר בעתיקתא קשיא מחדתא

פירש רש"י, מי שלמד והסיח דעתו ושכח, קשה לחזור וללמוד מה ששכח, יותר ממה שלא למד. והשפת אמת פירש, שלחזור על מה שכבר למד, קשה יותר מללמוד דבר חדש.

#### ג. מאי טעמא דרבי דכתיב למנצח על אילת השחר וכו'

הקשה השפת אמת, מה היא קושיית הגמרא, הלא ודאי ניכר החילוק בין תימור החמה ובין תימור הלבנה, וכמו שהקשו לעיל ומי מחליף, ולמה צריך ליתן טעם. ותירץ, שאולי היה קשה לרבי אבהו מה השמיענו רבי, הלא הוא ניכר לכל, לכך אמר שרצה לפרש הפסוק של אילת השחר.

#### ד. מה שחר סוף כל הלילה אף אסתר סוף כל הנסים

תמה המהרש"א, הלא בדרך כלל הצרות נמשלו ללילה, ואם כן היה לו לומר להיפך, שאסתר נמשלה לערב, מה ערב סוף היום אף אסתר סוף כל הנסים. ותירץ, שרוב הנסים הנעשים בעולם הזה נעשים בלילה, וכמו שיסד הפייט 'אז רוב נסים הפלאת בלילה', ולכך מדמין הנסים ללילה. אבל באמת זה עצמו צריך ביאור, מדוע הנסים נעשו דוקא בלילה. ובבית הלוי (דרוש ד', ד"ה וזהו) ביאר, שהנסים בעולם הזה נעשים בלילה ללמד שהם נסים עוברים, שעדיין לא נשלם השעבוד, אבל הגאולה העתידה תהיה ביום לומר, שכבר נשלם כל הלילה של הגלות, וזמן הישעבוד כבר חלף הלך לו כולו.

#### ה. ניתן לכתוב קא אמרינן

בבן יהוידע הביא קושיית החיד"א, מדוע אכן נס אסתר ניתן להיכתב, ונס חנוכה לא ניתן להיכתב. ותירץ הבן יהוידע, שבשעת נס פורים היו בעלי רוח הקודש, שהם שניים

לנביאים, וכתבו המגילה ברוח הקודש, על דרך כתיבת שאר נביאים וכתובים, אבל בזמן נס חנוכה לא היו בהם בעלי רוח הקודש, שתהא רוח הקודש אומרת להכותב את נוסח הלשון והוא כותבו, אלא צריך שהכותב יסדר הלשון מדעתו, ואיך יהיה לדברים אלו משפט המקראות, כדי שיהיו נכתבים עם הכתובים [וראה במגילה יד. וברש"י שם האם מרדכי ואסתר היו נביאים].

#### ו. מה אילה זו כל זמן שמגדלת קרניה מפצילות אף צדיקים כל זמן שמרבין בתפלה תפלת נשמעת

כתב המאירי, 'וכן לעולם יהא אדם נזהר בתפילה, ולהאריך בה ביותר, ואפילו רואה עצמו שאין תפילתו נשמעת, אל יתייאש הימנה, כי ברוב הימים ימצאנה, וכן אל יחזיק עצמו במכביד ומטריח, דרך הערה אמרו, למנצח על אילת השחר, למה נמשלו צדיקים לאילה וכו' שבכל שנה ושנה מתחדש פיצול א' בקרניה, כך צדיקים, כל זמן שמרבין בתפלה, תפלתו נשמעת'.

#### ז. אף מליקת העוף וקמיצת המנחה בלילה תשרף

כתב רש"י שלומדים אותם משחיטה, שהם במקום שחיטת זבחים. ותמה הגרי"ז (קונטרס ליומא, עמ' ט"ו), הלא מבואר במגילה (כ:) שכל העבודות צריכות להיות ביום ממה שנאמר 'ביום צוותו', ורק שחיטה שאינה עבודה, צריכה פסוק מיוחד שאינה כשירה אלא ביום, אבל מליקה וקמיצה לכאורה נלמדים מהפסוק של 'ביום צוותו', ומדוע כתב רש"י שלומדים אותם משחיטה. ואם אכן לומדים אותם מ'ביום צוותו', מהו החידוש של אבוה דרבי אבין, הלא משנה היא במגילה שכל היום כשר למליקה וקמיצה, ומבואר שבלילה פסולין. וביאר, שאין כוונת אבוה דרבי אבין לחדש שמליקה וקמיצה פסולה בלילה, אלא לחדש שאף אם עלו ירדו, שבשאר עבודות הנעשין בלילה אם עלו לא ירדו, אבל בשחיטה אין הדין כן, אלא אם שחטה בלילה תרד. והלימוד משחיטה הוא שכמו שאם נשחטה בלילה אם עלה תרד, הוא הדין במליקה וקמיצה, לפי שהם במקום שחיטה, לכך נלמדים הם משחיטה שאם עלו ירדו. ובזה יישב גם את קושיית הגבורת ארי, מדוע נקט דוקא עולת העוף, והלא יכל לנקוט גם חטאת העוף, והביאור הוא, שרק עולת העוף נעשית על גבי המזבח, ובזה שייך החידוש שאם עלו ירדו, מה שאין כן בחטאת העוף, שאין שייך בה החידוש של עלו כיון שאינה נעשית על גבי המזבח.